TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20921
Tarih : 2.11.2026

10/4926

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de dijital ticarette sermaye yoğunlaşmasının, büyük e-ticaret platformlarının küçük üretici ve satıcılar üzerindeki ekonomik etkilerinin, komisyon ve hizmet bedellerinin, algoritmik fiyatlandırma ve yanıltıcı indirim uygulamalarının, tüketici haklarına ilişkin sorunların ve bölgesel eşitsizliklerin araştırılması, mevcut kamu denetimlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve dijital ticarette adil, şeffaf ve eşit koşulların sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de dijital ticaret hızla büyürken büyük e-ticaret platformlarının ekonomik gücü, küçük üreticilerin ve esnafın satış koşulları ile tüketicilerin hakları açısından önemli sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Dijital pazarlara erişim küçük işletmelere yeni satış olanakları sunarken yüksek komisyonlar, hizmet bedelleri, reklam giderleri ve platformların belirlediği ticari koşullar, elde edilen gelirin paylaşımında eşitsizlikler yaratabilmektedir.

Ticaret Bakanlığının Türkiye'de E-Ticaretin Görünümü 2025 Raporuna göre e-ticaret hacmi 2025 yılında yüzde 52,2 artarak 4,57 trilyon TL'ye, işlem sayısı ise 5,94 milyara ulaşmıştır. Perakende e-ticaret hacmi yüzde 51,8 artışla 2,46 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. E-ticaretin genel ticaret içindeki payı yüzde 19,3'e, gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı ise yüzde 6,9'a yükselmiştir. Bu büyüme, dijital ticaretin ekonomik yaşamda giderek daha belirleyici bir konuma geldiğini göstermektedir.

Aynı rapora göre 2025 yılında 634.611 işletme e-ticaret faaliyetinde bulunmuş, bu işletmelerin yüzde 75'ini şahıs işletmeleri oluşturmuştur. E-ticaret faaliyeti yürüten esnaf işletmesi sahiplerinin yüzde 28'i kadındır. Dijital ticaretin büyümesi karşısında küçük işletmelerin platformlara ekonomik bağımlılığının, kadınların dijital pazarlara erişimde karşılaştığı eşitsizliklerin ve bu büyümeden elde ettikleri gelirin araştırılması önem taşımaktadır.

Büyük e-ticaret platformlarının komisyon oranları, kargo ve hizmet bedelleri, reklam ve görünürlük koşulları ile satıcılara uyguladıkları sözleşme hükümleri, küçük işletmelerin gelirlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Ürün sıralama algoritmaları, platformların kendi ürünlerini öne çıkarma olanakları ve satıcılara ait ticari verilerin kullanım biçimleri de rekabet koşulları açısından önem taşımaktadır. Küçük satıcıların büyük platformlarla eşit pazarlık gücüne sahip olmaması, dijital ticarette sermaye yoğunlaşmasının ekonomik sonuçlarını ağırlaştırabilmektedir.

Rekabet Kurumunun E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Nihai Raporunda platformlar ile satıcılar arasındaki pazarlık gücü farklılıkları, platformların kendi faaliyetlerine avantaj sağlayabilecek uygulamaları ve dijital pazarlardaki rekabet sorunları ele alınmıştır. Kurumun 2025 Yıllık Raporu'nda da çok kategorili e-pazaryeri hizmetlerinde platformların piyasa gücüne ilişkin değerlendirmeler bulunmaktadır. Bu bulgular, dijital ticarette büyük sermaye gruplarının ekonomik konumunun ve küçük satıcılar üzerindeki etkilerinin güncel verilerle araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

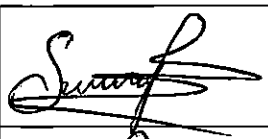
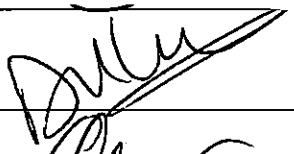
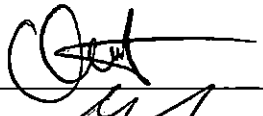
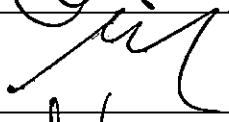
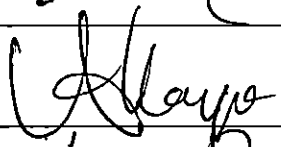
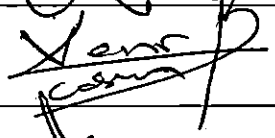
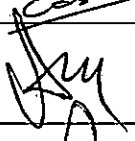
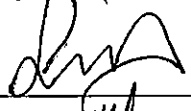
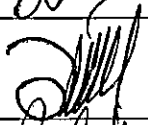
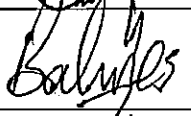
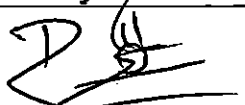
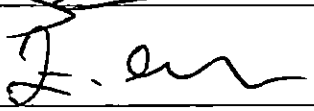
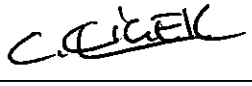
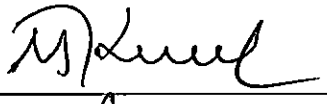
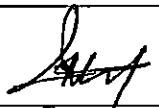
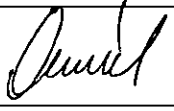
Yemek sipariş platformlarında yaşanan sorunlar, bu ekonomik ilişkilerin somut örneklerinden biridir. Ticaret Bakanlığı, Mart 2026'da yayımladığı genelgeyle restoranlardan tahsil edilen hizmet bedellerinin ayrıntılı biçimde gösterilmesine yönelik düzenleme yapmıştır. Komisyon, taşıma, reklam ve diğer hizmet bedellerinin şeffaflaştırılmasına ilişkin bu düzenleme, küçük işletmelerin platformlarla kurduğu ticari ilişkilerin kamusal denetim açısından önemini ortaya koymaktadır. Düzenlemenin uygulanma düzeyi, restoranların karşılaştığı maliyetler ve bu maliyetlerin satış fiyatlarına etkileri araştırılmalıdır.

Dijital ticarette tüketicilerin karşılaştığı sorunlar da büyüyen pazarın önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Ticaret Bakanlığının verilerine göre 2026 yılının ilk altı ayında tüketici hakem heyetlerine 481.613 başvuru yapılmış, başvuruların toplam parasal değeri yaklaşık 8,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Başvuruların yüzde 76,7'si elektronik ortamda gerçekleştirilmiştir. Bu veriler tüketici uyuşmazlıklarının genel görünümünü ortaya koyarken dijital alışverişlerden kaynaklanan sorunların ayrıca incelenmesini gerekli kılmaktadır. Yanıltıcı indirimler, kişiselleştirilmiş fiyatlandırma, tüketicileri belirli tercihlere yönlendiren dijital tasarımlar, cayma hakkı, ürün iadeleri ve satış sonrası hizmetler bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Dijital ticaretin bölgesel dağılımı da önemli eşitsizlikler içermektedir. Ticaret Bakanlığının 2025 raporuna göre Diyarbakır'da e-ticaret satış tutarı 19,49 milyar TL, alış tutarı ise 43,38 milyar TL olarak gerçekleşmiş, 3.446 işletme e-ticaret faaliyetinde bulunmuştur. Batman'da ise 2.032 işletmenin gerçekleştirdiği e-ticaret satış tutarı 5,53 milyar TL, alış tutarı 13,34 milyar TL olmuştur. Diyarbakır'da e-ticaret alış tutarının satış tutarının yaklaşık 2,23 katına ulaşması, bölgedeki işletmelerin dijital pazarlara katılımının, üretim ve satış kapasitelerinin ve karşılaştıkları ekonomik engellerin araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Dijital ticarette büyümenin toplumsal yarara dönüşebilmesi, küçük üreticilerin, esnafın, kadınların ve tüketicilerin haklarını koruyan kamusal politikalarla mümkündür. Platformların komisyon ve hizmet bedellerinin şeffaflaştırılması, satıcıların haksız ticari koşullara karşı korunması, algoritmik uygulamaların denetlenmesi ve bölgesel eşitsizlikleri azaltacak desteklerin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Dijital ticarette yaratılan ekonomik değerin büyük platformlarda yoğunlaşmasının önüne geçilmesi, emek ve üretimden elde edilen gelirin daha adil paylaşılması açısından gereklidir.

Bu nedenlerle dijital ticarette sermaye yoğunlaşmasının, büyük platformların piyasa gücünün, küçük satıcılara uygulanan ticari koşulların, algoritmik fiyatlandırma ve yanıltıcı indirim uygulamalarının, tüketici mağduriyetlerinin ve bölgesel eşitsizliklerin araştırılması, mevcut denetimlerin etkinliğinin değerlendirilmesi ve dijital ticarette adil bölüşümü, küçük işletmelerin haklarını ve tüketicilerin ekonomik çıkarlarını güvence altına alacak kamusal politikaların belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	